

Az 1920-as évekbeli gyermeküdtetésési akció nyomán kialakult holland - magyar kapcsolatok

Magyarország 'diplomatai'

Az első világháborút követő években gyermekakciók indultak Hollandiában, melyek révén a háború miatt rossz gazdasági helyzetbe került országokból - Németországból, Ausztriából - érkező elesett gyermekeket hollandiai családok több hónapra, sokszor évekre otthonukba fogadták. 1920-ban érkezett meg az első magyar gyermektranszport Hollandiába.

A két nép személyesen talán ekkor találkozott először egymással, amelynek eredményeként generációkon keresztül öröklődő kapcsolatok szövődtek a nevelt gyermekek, illetve azok leszármazottjai és a befogadó családok között.

E kapcsolatok azután az üzleti- és a közéletre is hatással voltak. 'Magyar-Holland Biztosító R.T.', 'Magyar-Holland Bank' és 'Magyar-Hollandi Tájékoztató és Utazási Iroda' alakult. 1921-ben megjelent a Magyar-Holland Szemle című havilap (Hollandiában: Hongaarsch-Hollandsche Revue), mely rendszeresen beszámolt mind a gyermekakciókról, mind pedig az egyéb, a két nép kapcsolatát érintő, eseményekről. 1922-ben azután elindult a 'Kálvinista Szemle' (Hollandiában: 'De Hongaarsche Heraut') című protestáns havilap is. Ugyanebben az évben Magyarországon 'Magyar-Holland Társaság', Hollandiában pedig 'Magyar-Holland Egyesület' alakult.

Az erősödő holland-magyar kapcsolatok kulturális eseményekben és számos művészeti alkotáson keresztül is megnyilvánultak: 1923-ban Wilhelmina Királynő uralkodásának 25. évfordulóján magyar gyermekek is részt vettek. A gyermeküdtetéssel foglalkozó hollandiai szervezetek, vagyis a protestáns Centraal Comité és a római katolikus Nederl. R.K. Huisvestings-Comité te 's Hertogenbosch részéről 6-6, akkor éppen Hollandiában tartózkodó magyar gyermek audienciára ment a királynőhöz. Az ünnepség keretében, Magyarországon hálójának kifejezéséül, egy színes üveglakot adtak át, amely a trónján ülő Wilhelminát és a körülötte álló, kezükben virágot tartó, magyar gyermekeket ábrázolta. Az üveglak később az amszterdami királyi palotában nyert elhelyezést.

Magyarországon Wilhelmináról utat neveztek el (a jelenlegi Városligeti, korábbi Gorkij fasor). 1926-ban azután Budapesten, egy holland adományokból létrehozott református iskola létesült, melyet a trónörökös hercegnő után, Júliánna Református Elemi Iskolának kereszteltek. 1927. április 30-án, Juliana nagykorúsítása alkalmából, egy népviseletbe

Hongaars-Nederlandse betrekkingen na de 'kindertreinen' in de jaren twintig

'Ambassadeurs' voor Hongarije

In de jaren na op de Eerste Wereldoorlog werden er tal van acties voor kinderen opgezet in Nederland. Kinderen uit landen die door de oorlog in een economische crisis terecht waren gekomen, zoals Duitsland en Oostenrijk, werden voor enkele maanden en soms zelfs voor een paar jaar in Nederlandse gezinnen opgevangen. In 1920 kwam het eerste kindertransport uit Hongarije aan in Nederland.

Beide volken leerden elkaar pas toen voor het eerst echt kennen; het resultaat was een generaties lang gekoesterde band tussen de families van het pleegkind en het pleeggezin.

Die contacten bleken vervolgens ook hun uitwerking te hebben op het bedrijfsleven en de samenleving als geheel. Zo werden er ondernemingen gesticht als Hongaarsch-Nederlandsche Verzekeringsmaatschappij NV, Hongaarsch-Nederlandsche Bank en een Hongaarsch-Nederlandsch Reizen Informatiebureau. In 1921 verscheen de Hongaarsch-Hollandsche Revue, die regelmatig verslag deed van de kinderpacties en de overige bilaterale contacten en gebeurtenissen. In 1922 zag tevens het protestantse tijdschrift De Hongaarsche Heraut het levenslicht. In hetzelfde jaar werden er in Hongarije en in Nederland een Hongaars-Nederlandse vereniging opgericht.

De toenemende Hongaars-Nederlandse contacten kwamen ook tot uiting in culturele evenementen en tal van artistieke creaties. In 1923 namen ook Hongaarse kinderen deel aan de viering van het 25-jarig ambtsjubileum van koningin Wilhelmina. De organisaties die zich met de opvang van de Hongaarse kinderen bezig hielden, het protestantse Centraal Comité en het Nederlandse Rooms-Katholieke Huisvestingscomité uit 's-Hertogenbosch stuurden elk zes op dat moment in Nederland verblijvende kinderen op audiëntie bij de koningin.

Tijdens deze plechtigheid bood Hongarije als blijk van dank een glas-inloodraam aan waarop de koningin stond afgebeeld naast Hongaarse kinderen die bloemen in hun handen hielden. Dit glaspaneel kreeg later een plaatsje in het Koninklijk Paleis op de Dam in Amsterdam. In Hongarije werd een straat vernoemd naar Wilhelmina (de huidige Stadsparckstraat, die tijdens het vorige regime Gorky laan heette). In 1926 werd er in Budapest na Nederlandse giften een gereformeerde lagere school gesticht die de naam droeg van de kroonprinses, de Julianaschool. Op 30 april 1927, op de eenentwintigste verjaardag van Juliana, schonk de in klederdracht gestoken mevrouw Kiss uit Mezőkövesd uit naam

TREIN NAAR HOLLAND

Regie: Hilde van Oostrum
Producent: Bubo Damen

Een aangrijpend documentair drama, resultaat van de eerste co-productie op filmgebied tussen Nederland en Hongarije.

Op 16mm uitgebracht door het Nederlands Filminstituut

öltözött mezőkövesdi asszony, Kiss Józsefné, a magyar anyák hálójának jeléül egy hímezett asztalterítőt adott át a hercegnőnek. A gyermeküdtetés magyar részről intéző semleges társadalmi szervezet, az Országos Gyermekvédő Liga, 1923-ban Telcs Ede egy szimbolikus szobrával ajándékozta meg a Centraal Comité elnökét, Vredenburg bárót, amelyet futárral küldtek el Hollandiába. A szobor egy magyar kislányt és egy kisfiút ábrázolt, amint kezükben batyut tartva épp a hosszú hollandiai útra készülődnek. Szintén ebben az évben látott napvilágot, a híres magyar író, Krúdy Gyula novellája 'A Liga Gida utazásai Hollandiában és a világ egyéb tájain' is, melyben egy magyar kisfiú hollandiai útfjáról olvashatunk. 1924-ben, Hollandi szívvé címmel, a hollandiai nevelőszülők első szervezett magyarországi látogatása alkalmából, egy film készült, mely egy mezőkövesdi kislány, Marika történetét meséli el, aki édesapja halála után, Hollandiában szerető nevelőszülőkre és testvérekre talált. 1925-ben egy zenemű is született a két nép barátságának jeleként, melynek szövegét A. Adercamp, zenéjét pedig A. Landy írta.

Az első világháború után szervezett gyermekakciók hivatalosan 1926-ban fejeződtek be. Az akciók révén a két ország között létrejött üzleti, közéleti, egyházi, vagy kulturális kapcsolatknál azonban, talán még fontosabbak azok a személyes kapcsolatok, amelyek a magyarországi nevelt gyermekek és a hollandiai nevelőszülők között alakultak ki és sokszor valóban generációkon keresztül öröklődtek, nem egy esetben tovább élve még a mai napig is. ■

De schrijfster van dit artikel, Kamilla Mezősi, studeerde Nederlands en geschiedenis aan de Károli Gáspár Universiteit in Budapest. Haar afstudeerscriptie behandelde de kindertreinen en de daaruit voortvloeiende contacten tussen beide landen. Zelf is zij een goed voorbeeld van iemand bij wie de band met Nederland in de familiekring is doorgegeven: haar oma Ilonka Baranyi was een van de Hongaarse pleegkinderen.

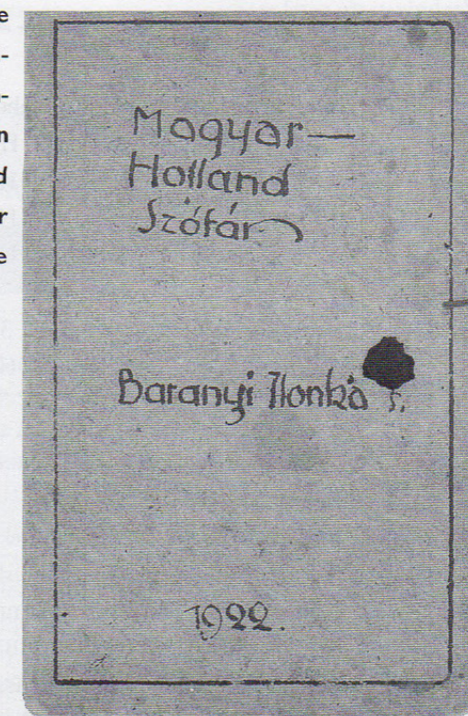
Magyarország 'diplomatai'

Mezősi Kamilla

van alle dankbare Hongaarse moeders aan de kroonprinses een geborduurd tafelkleed. De Hongaarse Kinderbescherming bood in 1923 een beeld van Telcs Ede aan aan voorzitter Vredenburg van het Centraal Comité, dat per ijlbode naar Nederland was overgebracht. Het was een standbeeld van een Hongaars meisje en een Hongaars jongen met in hun hand een proviandtas, klaar voor de reis naar Nederland. In hetzelfde jaar verscheen een novelle van de beroemde schrijver Gyula Krúdy getiteld 'De reizen van Liga Gida naar Nederland en andere streken op aarde'. Hierin verhaalde de auteur van de belevenissen van een Hongaars jongetje op reis in Nederland. In 1924 werd de film 'Met een Nederlands hart' gemaakt bij gelegenheid van de eerste georganiseerde reis van Nederlandse pleegouders naar Hongarije. In de film wordt het verhaal verteld van Marika, een meisje uit Mezőkövesd, dat na de dood van haar vader in Nederland een warm pleeggezin vindt. In 1925 werd er ook een musical geproduceerd waarvan de tekst was geschreven door A. Landy.

De kindertransporten van na de Eerste Wereldoorlog kwamen in 1926 officieel ten einde. Middels de hulpacties ontstonden er vele zakelijke, maatschappelijke, kerkelijke en culturele contacten, maar wellicht de allerbelangrijkste contacten waren de persoonlijke banden gesmeed tussen de Hongaarse pleegkinderen en de Nederlandse pleeggezin en dikwijls bleven deze banden van generatie op generatie bestaan, zelfs tot op de dag van vandaag. ■

In aanvulling op dit artikel wijst de redactie erop dat er ook in België vele Hongaarse pleegkinderen werden opgevangen, waarbij vaak net zo stevige banden ontstonden tussen beide landen als die tussen Nederland en Hongarije. Ook cultureel had de pleegopvang er zijn weerslag: Hoewel deze contacten een eigen artikel in een later nummer van **Most Magyarul!** rechtvaardigen, moge voorlopig als voorbeeld dienen het in 1929 te Kortrijk uitgegeven toneelstuk **Het Hongaarsch meisje, zangspel in drie bedrijven**. Een echt melodrama met een intrige rond geld, erfenis en liefde.

'Ambassadeurs' voor Hongarije